

O KONFERENCJI I UROCZYSTOŚCI: BIAŁYSTOK 28 KWIETNIA 2022 ROKU SPRAWOZDANIE¹

Tworzenie, budowanie tradycji środowisk naukowych, które mają świadomość swoich dokonań, drogi, jaką pokonały od początków do dnia dzisiejszego, jest działaniem w pełni tego słowa znaczeniu kulturotwórczym. Szacunek dla twórczości badaczy, którzy kształtowali dane środowisko, okazuje się wskaźnikiem jego dojrzałości mierzonej narzędziami pewniejszymi niż współczesna „naukometria”. W 2018 roku białostockie środowisko filologiczne świętowało swoje 50-lecie. Zapisy tego Jubileuszu są już dostępne, drukowane². W latach 2015–2019 odeszło jednak niestety troje Badaczy, którzy włożyli szczególny wkład w rozwój białostockiej filologii: Prof. Elżbieta Feliksiak (1937–2015), Prof. Halina Krukowska (1937–2019) i Prof. Bogusław Nowowiejski (1954–2019)³.

¹ Tekst jest fragmentem sprawozdania opublikowanego w „Bibliotekarzu Podlaskim” 2022, nr 2, s. 323–335.

² *Jubileusz białostockiego środowiska filologicznego: 1968–2018*, red. J. Godlewska, A. Janicka, J. Ławski, Białystok 2022; D. Karczewski, J. Ławski, *Jubileusz 50-lecia środowiska filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku: 1968–2018, Białystok, 9 czerwca 2018 roku. Sprawozdanie*, „Bibliotekarz Podlaski” 2018, nr 4; *Białostockie środowiska filologiczne: 1968–2018. Historia w 45 wywiadach*, rozmawiał D. Sołowiej, idea i red. J. Ławski, Białystok 2018; J. Ławski, *Uroczystość wręczenia doktoratów honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku prof. Halinie Krukowskiej i prof. Alinie Kowalczykowej, Wydział Filologiczny, Białystok, 11 kwietnia 2018 roku. Sprawozdanie*, „Bibliotekarz Podlaski” 2018, nr 4, s. 327–333.

³ Zob. V. Wejs-Milewska, *Elżbieta Feliksiak (1937–2015)*, „Wiek XIX” R. VII (XLIX), 2014, s. 521–525; J. Ławski, *Halina Krukowska (26 września 1937 – 28 lipca 2019)*, „Pamiętnik Literacki” 2020, z. 1, s. 271–280; A. B. Strawińska,

Dwie literaturoznawczynie i językoznawca to postaci, które przez lata kształtowały białostocką Polonistykę, Instytut Filologii Polskiej, Wydział Filologiczny i w pewnej mierze Uniwersytet w Białymstoku (i nie tylko dlatego, że sprawowały funkcję dyrektorów instytutu, dziekana i prorektora). Z inicjatywy kierowanego przez prof. Leonardę Dacewicz Komitetu Naukowego⁴ powołano Komitet Organizacyjny pod przewodnictwem prof. Violetty Wejs-Milewskiej⁵, który przygotował specjalny program obchodów honorujących wybitne osobowości. Cały projekt wpisano w całoroczny program Jubileuszu XXV-lecia Uniwersytetu w Białymstoku (1997–2022). Sympozjum objął swym patronatem JM Rektor Uniwersytetu w Białymstoku prof. Robert W. Ciborowski.

Obchody rozpoczęły się o godz. 8.30 w czwartek 28 czerwca pamiątkowym zdjęciem pracowników Wydziału Filologicznego UwB, wykonanym na schodach budynku przy pl. NZS-u 1, z którego Wydział Filologiczny, miejmy nadzieję, za trzy lata przeniesie się do kampusu UwB przy ul. Ciołkowskiego 1. Było to więc niejako historyczne utrwalenie obrazu miejsca, gmachu i środowiska, z którym białostoccy filolodzy związani byli od 1989 roku, gdy strajkiem wywalczyli przekazanie gmachu KW PZPR na potrzeby Uczelni (wówczas była to Filia Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku)⁶.

O godz. 9.00 na Wydziale Filologicznym rozpoczęła się uroczystość nadania salom imion i odsłonięcia stosownych tablic:

- Sala nr 91 otrzymała imię Prof. Haliny Krukowskiej,
- Sala nr 158 otrzymała imię Prof. Bogusława Nowowiejskiego,
- Sala nr 48 otrzymała imię Prof. Elżbiety Feliksiak.

Gości przywitał prof. Jarosław Ławski, dziekan Wydziału Filologicznego, który podkreślił rolę tradycji w budowaniu środowiska naukowego. Z kolei głos zabrał JM Rektor Uniwersytetu

Profesor Bogusław Nowowiejski (22 lipca 1954 – 26 września 2019). Wspomnienie, „Bibliotekarz Podlaski” 2021, nr 1, s. 267–281.

⁴ W jego skład weszli: prof. Leonarda Dacewicz – Przewodnicząca, prof. Dariusz Kulesza, prof. Urszula Sokółska, prof. Irena Szczepankowska, dr hab. Krzysztof Korotkich, prof. UwB, dr hab. Elżbieta Konończuk, prof. UwB, dr hab. Beata Kuryłowicz, prof. UwB, dr Robert Szymula, dr Ewa Lewicka-Mroczek, dr hab. Elżbieta Sidoruk, dr hab. Agata Rozumko, dr hab. Mariusz M. Leś.

⁵ Członkami Komitetu Organizacyjnego byli: prof. Violetta Wejs-Milewska – Przewodnicząca, prof. Jarosław Ławski, dyr. Beata Zadykowicz, dr hab. Anna Janicka, prof. UwB, dr hab. Iwona E. Rusek, dr Anetta B. Strawińska, dr Ewa Rogalewska.

⁶ Por. A. Malczyk, J. Żabiuk, *Wybraliśmy wolność. NZS Białystok 1980–1990*, Białystok 2014.

w Białymstoku prof. Robert W. Ciborowski, podkreślając, iż wkład, jaki wymienieni Badacze wnieśli w rozwój Alma Mater jest nieprzeciętny i oryginalny. Następnie dziekan zaprezentował okolicznościowe tomy Serii Naukowo-Literackiej „Prelekcje Mistrzów” zawierające rozmowy z doktorami honoris causa UwB: prof. Haliną Krukowską i prof. Aliną Kowalczykową⁷. Liczne zgromadzeni goście, studenci, nauczyciele mogli też wybrać sobie spośród publikacji białostockich filologów dowolne książki, edycje źródłowe, monografie, pisma naukowe. Wśród obecnych podczas inauguracji byli: dr hab. Krzysztof Korotkich, prof. UwB (prorektor ds. dydaktycznych), dr hab. Jolanta Muszyńska, prof. UwB (prorektor ds. studenckich), dr Anna Romanik, archeolog dr hab. Maciej Karczewski, prof. UwB, socjolog dr hab. Małgorzata A. Bienkowska (dyrektor Instytutu Socjologii), historyk prof. Cezary Kukło, dr Barbara Noworolska, dr Aleksander Miśkiewicz, dr Michał Siedlecki reprezentujący Książnicę Podlaską im. Łukasza Górnickiego, dr Tomasz Wiśniewski ze Stowarzyszenia Muzeum Żydów Białegostoku.

Po przemówieniach wygłoszonych w udekorowanym hallu przed Aulą Wydziału korowód gości udał się do Sali nr 91, gdzie odbyło się uroczyste nadanie imienia sali⁸. Biogram Prof. Haliny Krukowskiej odczytał jej uczeń – prof. Jarosław Ławski. Uchwałę Senatu UwB⁹ przedstawił dr Robert Szymula, prodziekan ds. współpracy międzynarodowej. Odsłonięcia tablicy dokonał JM Rektor UwB prof. Robert Ciborowski. W uroczystości wzięła udział mgr Wioletta Zawadzka, polonistka z I LO im. Adama Mickiewicza w Białymstoku, prywatnie siostrzenica Prof. Krukowskiej. Wśród obecnych zauważyliśmy prorektora ds. dydaktycznych dr hab. Krzysztofa Korotkicha, prof. UwB¹⁰, jak też wybitne polonistki białostockie: dr Elwirę Tomczyk oraz dr Grażynę Dawidowicz.

⁷ Zob. „Człowiek to przepaść, której nie można zasypać”. Z profesor Haliną Krukowską rozmawia Łukasz Zabielski, red. Ł. Zabielski, Białystok 2021; A. Kowalczykowa, *To życie jest tak wspaniałe. Z Profesora Aliną Kowalczykową rozmawia Anna Janicka*, red. A. Janicka, Białystok 2021. Por. też: *Profesor Halina Krukowska. Doktor honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku*, red. J. Godlewska, A. Janicka, J. Ławski, Białystok 2018; *Profesor Alina Kowalczykowa. Doktor honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku*, red. jw., Białystok 2018.

⁸ Autorem tekstu na tablicy jest prof. Jarosław Ławski. Zob. J. Ławski, *Z ducha Karpińskiego: Haliny Krukowskiej interpretacje „Pana Tadeusza”*, [w:] *Z ducha Franciszka Karpińskiego. Studia i rozmowy*, red. D. Kulesza i J. Ławski, Białystok 2015, s. 181–196.

⁹ Zob. Uchwała nr 2964 Senatu UwB z dnia 27 października 2021 r. w sprawie uczczenia pamięci dr hab. Haliny Krukowskiej; Uchwała nr 2963 Senatu UwB z dnia 27 października 2021 r. w sprawie uczczenia pamięci prof. dr hab. Elżbiety Feliksiak; Uchwała nr 2965 Senatu UwB z dnia 27 października 2021 r. w sprawie uczczenia pamięci prof. dr hab. Bogusława Nowowiejskiego [<https://bip.uwb.edu.pl>].

¹⁰ Zob. K. Korotkich, *Halina Krukowska (1937–2019)*, „Wiek XIX” R. XII (LIV), 2019, s. 333–341.

Następnie zebrani udali się na drugie piętro budynku do sali nr 158, której nadano imię przedwcześnie zmarłego prof. Bogusława Nowowiejskiego. Biogram Badacza umieszczony na tablicy odczytała językoznawczyni – prof. Urszula Sokółska¹¹, zaś uroczystego odsłonięcia tablicy z wizerunkiem Badacza dokonał JM Rektor UwB. Wśród obecnych znalazły się osoby blisko związane z Prof. Nowowiejskim: JM Rektor Robert W. Ciborowski, który współpracował z Nim, gdy ten w latach 1999–2005 pełnił funkcję prorektora UwB, dr hab. Beata Kuryłowicz, prof. UwB, współpracowniczką Profesora, prof. Leonarda Dacewicz, bliska współpracowniczką i przyjaciółką Uczzonego¹².

Po tej części uczestnicy uroczystości udali się na parter gmachu, gdzie sali nr 48 nadano imię Prof. Elżbiety Feliksiak (sali położonej tuż obok sali nr 47 im. M. R. Mayenowej, której pamięć uhonorowano w 2002 roku z inicjatywy Prof. Feliksiak)¹³. Biogram Uczzonej odczytała jej uczennica – prof. Violetta Wejs-Milewska, prodziekan ds. strategii rozwoju, natomiast odsłonięcia tablicy dokonał JM Rektor UwB. Wśród obecnych znalazły się osoby przed laty współpracujące z Prof. Feliksiak, w tym: prof. Kazimierz Trzęsicki, dr hab. Elżbieta Sidoruk, mgr Grażyna Złocka-Korzeniowska, była dyrektor I LO w Białymstoku, dr Barbara Noworolska¹⁴.

Kończąc uroczystość odsłonięcia tablic i nadania imion salom, dziekan Wydziału Filologicznego zaprosił licznie zebranych gości na kolejne części obchodów. Z niewielkim opóźnieniem w Sali im. M. R. Mayenowej (nr 47) rozpoczęło się o godz. 9.45 Sympozjum Naukowe pod patronatem honorowym JM Rektora UwB. Otworzyła je i koordynowała prodziekan Wydziału Filologicznego ds. strategii rozwoju prof. Violetta Wejs-Milewska. W pierwszej części Sympozjum wysłuchano pięciu referatów¹⁵ poświęconych „Światu wartości Profesor Elżbiety Feliksiak”. Obrady prowadził współpracujący przez wiele lat z Panią Profesor na niwie wydawniczej prof. K a z i m i e r z T r z ę s i c k i. Wystąpili:

– Dr Ewa Rogalewska (Białystok)

Dom Kresowy. O uwarunkowaniach rodzinnych życia i twórczości Elżbiety Feliksiak;

¹¹ Zob. U. Sokółska, *Profesor Bogusław Nowowiejski (1954–2019)*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” 2021, z. 77, s. 23–27.

¹² Autorką tekstu na tablicy jest prof. Urszula Sokółska.

¹³ Zob. *Okna pamięci: Maria Renata Mayenowa (1910–1988)*, wyb. i red. B. Chodźko, E. Feliksiak, E. Konończuk, Białystok 2003.

¹⁴ Autorką biogramu na tablicy jest prof. Violetta Wejs-Milewska.

¹⁵ Z powodów obiektywnych nie odbył się wykład dr hab. Elżbiety Konończuk, prof. UwB, natomiast przebywający w Wiedniu na stażu dr hab. Mariusz M. Leś wystąpił online.

- Dr hab. **Elżbieta Konończuk**, prof. UwB (Pracownia Teorii i Antropologii Literatury)
Ethos literatury. Projekt hermeneutyki Elżbiety Feliksiak;
- Prof. **Violetta Wejs-Milewska** (Katedra Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych UwB)
Słowo o konceptualizacji problemów badawczych w dydaktyce Elżbiety Feliksiak;
- Dr hab. **Barbara Czarnecka** (Katedra Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych UwB)
Antropologia literatury Elżbiety Feliksiak;
- Dr hab. **Mariusz M. Leś** (Zakład Literatury Współczesnej i Dawnej UwB)
*Przestrzeń sporu w utopii*¹⁶.

Druga część skupiła uwagę na „Ideach twórczości Profesor Haliny Krukowskiej”. Pokierowała nią badaczka literatur wschodniosłowiańskich – prof. **Wanda Supa**. Wysłuchaliśmy pięciu referatów:

- Prof. **Jarosław Ławski** (Katedra Badań Filologicznych „Wschód–Zachód” UwB)
O ostatnim wykładzie prof. Haliny Krukowskiej;
- Dr hab. **Krzysztof Korotkich**, prof. UwB (Pracownia Komparatystyki Kulturowej)
Słowacki Haliny Krukowskiej;
- Dr **Małgorzata Burzka-Janik** (Uniwersytet Opolski)
Profesor Halina Krukowska jako badacz czarnego romantyzmu (oczami studentów-czytelników Jej prac);
- Dr hab. **Iwona E. Rusek** (Zakład Badań Źródłowych nad Literaturą XIX i XX Wieku UwB)
Mój czarny romantyzm;
- Dr hab. **Ewa Nawrocka**, prof. em. UG (Uniwersytet Gdański)
*Wspomnienie o prof. Halinie Krukowskiej*¹⁷.

Części ostatniej Sympozjum, poświęconej „Dziedzictwu badań Profesora Bogusława Nowowiejskiego”, przewodniczyła językoznawczyni – prof. **Zofia Abramowicz**. Wysłuchano następujących wystąpień:

- Prof. **Urszula Sokółska** (Katedra Stylistyki i Lingwistyki Antropologicznej UwB)
Profesor Bogusław Nowowiejski: Uczony – Mistrz i Nauczyciel – Kolega i Przyjaciel;

¹⁶ Porządek wystąpień i spis tematów za: *Sympozjum Naukowe „Twórcy Białostockiego Środowiska Filologicznego (1968–2019): Prof. Prof. Elżbieta Feliksiak, Halina Krukowska, Bogusław Nowowiejski”*. Program, red. J. Ławski, V. Wejs-Milewska, oprac. graf. E. Frymus-Dąbrowska, Białystok 2022, s. 4.

¹⁷ Tamże, s. 8.

- Dr hab. **Beata Kuryłowicz**, prof. UwB (Zakład Językoznawstwa Polonistycznego i Komparatystyki)
Dziewiętnastowieczny słownik Artura Dolińskiego jako źródło do badań polskich gwar na Wileńszczyźnie;
- Prof. **Leonarda Dacewicz** (Katedra Językoznawstwa Sławistycznego UwB)
Zasób i motywy nadawania imion w dekanacie białostockim w drugiej połowie XIX wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych chrztu);
- Dr hab. **Joanna Kuć**, prof. UwB (Zakład Językoznawstwa Polonistycznego i Komparatystyki)
Nazwiska z komponentem nowo- w historii języka polskiego;
- Dr **Anetta Bogusława Strawińska** (Katedra Stylistyki i Lingwistyki Antropologicznej UwB)
*Profesor Bogusław Nowowiejski – badacz, dydaktyk, organizator życia akademickiego*¹⁸.

Obradom przysłuchiwali się m.in.: prof. Elżbieta Dąbrowicz, prof. Dariusz Kulesza, dr Ewa Lewicka-Mroczek, dr hab. Anna Janicka, prof. UwB, dr hab. Beata Kuryłowicz, prof. UwB, dr hab. Katarzyna Kościwicz, dr Marta Kowerko-Urbańczyk, dr Karolina Szymborska, dr Dariusz Piechota. Sympozjum Naukowe zakończyło obrady o 15.30. Jego materiały zostaną opublikowane w monografii naukowej.

Ostatnim punktem uroczystości było spotkanie zatytułowane „Humaniści. Wieczór wspomnień o Prof. Prof. Elżbiecie Feliksiak, Halinie Krukowskiej, Bogusławie Nowowiejskim”. O godz. 17.00 w sali-galerii w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego powitała gości dyr. Książnicy – pani Beata Zadykowicz (absolwentka białostockiej Polonistyki), zauważając, iż minęło właśnie (1992–2022) trzydzieści lat od momentu, kiedy przedstawiciele pokolenia, do którego należy, ukończyli studia¹⁹. Spotkanie poprowadzili prof. Violetta Wejs-Milewska (UwB) i red. Dominik Słowiej (Książnica Podlaska, polonista). Dwuipółgodzinne spotkanie wzbogacał muzycznie skrzypek Jan Kukliński.

W czasie spotkania, które przebiegało w swobodnej, ale i refleksyjno-melancholijnej atmosferze, zabierali m.in. głos: prof. Leonarda Dacewicz, dr hab. Anna Janicka, prof. UwB, prof. Dariusz

¹⁸ Tamże, s. 8. Dr A. B. Strawińska przebywająca na stażu w Wilnie wystąpiła *online*, zaś dr hab. Joanna Kuć, prof. UwB, zmodyfikowała swój temat.

¹⁹ Dyr. Beata Zadykowicz była seminarzystką Prof. Haliny Krukowskiej. Również poprzednia dyrektor Książnicy Podlaskiej, mgr Jolanta Gadek, była seminarzystką Prof. Krukowskiej, natomiast wcześniejszy dyrektor Książnicy, mgr Jan Leończuk, był wieloletnim pracownikiem Filii UW i osobą zaprzyjaźnioną z Prof. Krukowską.

Kulesza, prof. Jarosław Ławski, mgr Grażyna Złocka-Korzeniewska, dr hab. Beata Kuryłowicz, prof. UwB, mgr Nina Siemieniuk, mgr Wioletta Zawadzka. Swoimi wspomnieniami podzieliła się nadto prof. Izabela Świącicka, Prorektor ds. nauki UwB. Na sali obecni byli między innymi: prof. Halina Parafianowicz, dr Robert Szymula, dr Ewa Lewicka-Mroczek, dr Beata Wyszynska, dr Kamil K. Pilichiewicz, dr Michał Siedlecki, dr Anna Worowska, pani Bogusława Wencław, mgr Marianna Zajkowska. Wspomnienia o każdej z filologicznych Osobowości poprzedziło odtworzenie fragmentów audycji Polskiego Radia Białystok im poświęconych²⁰. Wieczór zakończył poczęstunek, w czasie którego przy lampce wina kontynuowano rozmowy i wspomnienia.

Obchody poświęcone wybitnym podlaskim filologom były relacjonowane przez TVP Białystok, Polskie Radio Białystok, redakcję „Kuriera Porannego”²¹. Należy dodać, iż impreza była głośna w regionie, wszystkie jej części cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem badaczy, studentów i białostockich nauczycieli, którzy w dużej swej części są dziś wychowankami takich indywidualności jak Prof. Prof. Feliksiak, Krukowska i Nowowiejski (podobnie zresztą jak przedstawiciele białostockich mediów, niegdyś zazwyczaj studenci polonistyki, neofilologii lub kulturoznawstwa)²².

Warto podkreślić, iż sukces tej ważnej imprezy naukowej nie byłby możliwy bez zaangażowania znakomitego zespołu, który stworzyli: prof. Violetta Wejs-Milewska, dr Robert Szymula, dr Ewa Lewicka-Mroczek, dr hab. Anna Janicka, prof. UwB, dyr. Bożena Poniatowicz, mgr Joanna Godlewska, mgr Jarosław Kuźmicki, red. Mariusz Śliwowski, red. Dominik Sołowiej, red. Ewa Frymus-Dąbrowska. Energicznie zaangażowała się w przygotowanie obchodów rzeczniczka prasowa uczelni pani Katarzyna Dziedzik. Wyrazy uznania należą się dyrektorom Kolegium Li-

²⁰ *Fela* – audycja dokumentalna Agnieszki Czarkowskiej, premiera 23 stycznia 2015; *Twarze romantyzmu* – reportaż Doroty Sokołowskiej, premiera 30 lipca 2019. Odtworzono także nagrania z archiwum red. Dominika Sołowieja i z badań terenowych Prof. Elżbiety Feliksiak.

²¹ Zob. *Obiektyw*: 28.04.2022, godz. 21.30; U. Kropiewnicka, *Uniwersytet w Białymstoku. Sale na Wydziale Filologicznym mają nowych patronów*, „Kurier Poranny” 28 kwietnia 2022. Relację z uroczystości w Polskim Radiu Białystok przygotowała red. Dorota Sokołowska.

²² Białostockich badaczy uczczono już wcześniej stosownymi publikacjami: *Światło w dolinie. Prace ofiarowane Profesor Halinie Krukowskiej*, red. K. Korotkich, J. Ławski, D. Zawadzka, Białystok 2007; *Literatura, pamięć, kultura. Prace ofiarowane Profesor Elżbiecie Feliksiak*, red. E. Sidoruk, M. M. Leś, Białystok 2010; „Białostockie Archiwum Językowe” 2020, nr 20, red. B. Kuryłowicz, K. Szamryk, numer dedykowany pamięci Prof. B. Nowowiejskiego z tekstami: I. Szczepankowska, *Wspomnienie o Profesorze Bogusławie Nowowiejskim (1954–2019) z okazji pierwszej rocznicy śmierci* (s. 11–12); Cz. Łapicz, *Wspomnienie o Profesorze Bogusławie Nowowiejskim (1954–2019)* (s. 13–18); E. Gorlewska, *Profesor Bogusław Nowowiejski – publikacje* (s. 19–30).

teraturoznawstwa prof. Dariuszowi Kuleszy i Kolegium Językoznawstwa dr hab. Annie Harbig, prof. UwB.

Od 28 kwietnia 2022 roku wspólnota akademicka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku może się spotykać w miejscach, które przemawiają do świadków tekstem i obrazem, upamiętniając sylwetki Mistrzów, którzy ją, ową wspólnotę, kształtowali niemal od 1968 roku. Czyli od samych jej początków.